

ปัญหาเกี่ยวกับการค้นในที่รโหฐานเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม*

ร.ต.อ.มีชัย บรรจงปรุ**

บทนำ

เหยื่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไม่จำกัดว่าเป็นหญิงหรือชาย ผู้ใหญ่หรือเด็ก ทุกคนอาจตกเป็นเหยื่อได้ทั้งนั้น ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเหล่านี้บางรายต้องการความช่วยเหลือให้ทันท่วงที เพราะถ้าเป็นการเนิ่นช้าอาจเป็นอันตรายต่อผู้นั้นจนถึงขั้นที่อาจจะกล่าวได้ว่า ไม่สามารถช่วยเหลืออะไรได้แล้วหรือการช่วยอาจไม่เกิดประโยชน์ใดๆ การให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีประสิทธิภาพ และเครื่องมืออันทรงประสิทธิภาพ คือ “ อำนาจในการค้น ” การค้นเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดแห่งการกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม นอกจากนี้การค้นยังถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งการสอบสวนมีผลต่อการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ เพราะการสอบสวนเป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ และการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่ากับไม่มีการสอบสวน เมื่อไม่มีการสอบสวน พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจฟ้องคดี รวมไปถึงการมีผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาล

การค้นในที่สาธารณะสถาน มีกฎหมายบัญญัติไว้ค่อนข้างลงตัวจึงไม่ยากต่อการปฏิบัติของเจ้าพนักงานของรัฐที่จะเข้าทำการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ แต่ในทางตรงข้ามการค้นในที่รโหฐานมีข้อกำหนดมากมายจากบทบัญญัติของกฎหมาย ทำให้การปฏิบัติการช่วยเหลืออาจไม่เป็นไปอย่างที่ควรจะเป็นหรือไม่ทันการณ์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการตรวจค้นเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน กฎหมายจึงจำเป็นต้องให้ความคุ้มครอง และนานาอารยประเทศก็เป็นเช่นนี้ แต่การค้นก็ยังมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กฎหมายจึงกำหนดกรอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐในการตรวจค้นโดยให้การใช้ดุลยพินิจเป็นไปตามสถานการณ์เป็นกรณีๆไปซึ่งอาจเกิดผิดพลาด ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะมีเวลาในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจเพียงสั้นๆ ประกอบการตรวจค้น

* บทความนี้เรียบเรียงจากสารนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาเกี่ยวกับการค้นในที่รโหฐานเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2560

** นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ต้องพิจารณาถึงสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามแนวคิดแบบ Due Process Model กับประสิทธิภาพของการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตามแนวคิดแบบ Crime Control Model ให้เกิดความสมดุล จึงจำเป็นต้องวางมาตรฐานกรอบความคิดและเพิ่มความชัดเจนของกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของเจ้าพนักงานของรัฐ จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐ สามารถทำการค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องใช้หมายค้น แต่ถึงอย่างไรการค้นในที่รโหฐานยังมีข้อจำกัดมากมาย ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกิดความคล่องตัวในการเข้าทำการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในบทที่เกี่ยวกับการค้นยังต้องแก้ไข เพื่อให้เหมาะสมกับสภาวปัจจุบัน คือ มาตรา 92 และ 96 ซึ่งมีปัญหาดังนี้

1. ปัญหาความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (1)

ในส่วนนี้ วิเคราะห์แล้วนับว่าเป็นกรณีที่กฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงาน ในการเข้าทำการตรวจค้นหรือเข้าทำการระงับเหตุร้ายที่เกิดขึ้นในที่รโหฐานให้รวดเร็วทันการณ์เป็นกรณีพิเศษและไม่จำเป็นต้องมีหมายค้นหรือคำสั่งจากศาล โดยเฉพาะการได้ยินเสียงร้องขอความช่วยเหลือ แสดงให้เห็นว่าบทบัญญัตินี้ได้วางกรอบการตรวจค้น เพื่อให้เจ้าพนักงานเข้าทำการช่วยเหลือบุคคลที่อาจตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในที่รโหฐานอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ให้มีความสำคัญกับการช่วยเหลือบุคคล เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพ แต่ยุคสมัยเปลี่ยนไป การที่จะได้รับการช่วยเหลือในกรณีแบบนี้้น้อยมาก เพราะที่อยู่อาศัยได้เปลี่ยนไป เช่น อาคารสูง โกดังที่มีขนาดใหญ่ปิดทุกด้าน บุคคลภายนอกไม่สามารถรับรู้ได้ว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นภายในนั้น สิ่งที่ต้องนำมาวิเคราะห์อีกอย่าง คือ “มีพฤติการณ์อื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐาน” จุดนี้เป็นการให้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานอย่างเต็มที่ ในการคิดและตัดสินใจที่จะทำการค้นหรือไม่ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้โดยไม่ตั้งใจ หรือเป็นความผิดพลาดที่เกิดจากเจตนา การใช้ดุลยพินิจในข้อนี้ เจ้าพนักงานจำเป็นต้องใช้เช่นวิญญูชนทั่วไป ต้องมีมาตรฐานในทางความคิดหรือการใช้ดุลยพินิจที่ได้มาตรฐาน จึงจำเป็นต้องมีการสร้างมาตรฐานกลาง ให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติได้ใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน หรืออาจกำหนดขอบเขตเอาไว้โดยให้คำนิยามหรืออาจวางกรอบเอาไว้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (2)

เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากระทำลงในที่รโหฐาน คือ ความผิดซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80 เป็นความผิดที่เจ้าพนักงานพบเห็นด้วยตัวเอง ถ้าเป็นการรับฟังมาอีกทอดไม่ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า เช่น ผู้แจ้งได้มาแจ้งต่อเจ้าพนักงานว่าภายในบ้านหลังหนึ่งมีการลักลอบเล่นการพนัน โดยเปิดวิดีโอที่บันทึกภาพไว้ให้เจ้าพนักงานดู เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นความผิดซึ่งหน้า

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (3)

เมื่อบุคคลที่ได้กระทำผิดซึ่งหน้าขณะถูกไล่จับได้หลบหนีเข้าไป หรือมีเหตุแน่นแฟ้นอันควรสงสัยว่าได้เข้าไปซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น “เหตุแน่นแฟ้นอันควรสงสัย” ประโยคนี้เป็นการให้ดุลยพินิจเจ้าพนักงานว่าใช่หรือไม่ ใช่หลักพิจารณาแบบวิญญูชนทั่วไปได้หรือไม่ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้ ดีความขยายความได้หรือไม่ หรือต้องตีความแบบจำกัดความเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (4)

ข้อนี้ต้องนำมาประกอบการพิจารณาสองประการควบคู่กันไปขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ คือ เหตุอันควรเชื่อข้อมูลที่ได้มาและเหตุอันควรเชื่อว่าเนื่องจากเนินข้ำสิ่งของนั้นอาจถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน ซึ่งก็เป็นการให้ดุลยพินิจแก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติทั้งสองอย่างว่าจะเชื่อข้อมูลที่ได้มาหรือไม่ และถ้าข้ำสิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือถูกทำลายหรือไม่ อาจเกิดความผิดพลาดจากการใช้ดุลยพินิจได้ และเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าอนุมาตรานี้ “แคบเกินไป” คือใช้เฉพาะการค้นหาล้างของไม่รวมถึงการค้นเพื่อช่วยเหลือบุคคล เพราะใช้คำว่า “สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน” เพราะถ้าเป็นการค้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลให้ทันท่วงที่ไม่อาจใช้อนุมาตรานี้ได้ เช่น ถ้ามีคนถูกขังไว้ในโกดังใหญ่ บุคคลภายนอกไม่สามารถเห็นความเคลื่อนไหวได้ เสียงร้องขอความช่วยเหลือส่งไม่ถึงคนภายนอก เมื่อเจ้าหน้าที่ทราบข่าวจะทำการเข้าช่วยเหลือทันทีที่ไม่สามารถทำได้ เพราะไม่เข้าข้อกฎหมายใดเลย ซึ่งแตกต่างจาก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ที่กล่าวไว้ใน หมวด 3 มาตรา 27 (4) ให้อำนาจเจ้าพนักงานเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใดๆก็ได้ เพื่อค้น ยึด หรืออายัด ...เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานมากกว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการค้นหาบุคคล

จึงมีปัญหว่าถ้าผู้ที่ถูกคุมขังไม่ใช่เหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ แต่เป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีอื่น อาจเป็นการกักขังหน่วงเหนี่ยวหรือคดีเกี่ยวกับเพศ และไม่เข้าเหตุในการค้นตาม มาตรา 92 จะแก้ปัญหอย่างไร เพราะถ้าเนินข้ำก็จะเกิดผลที่ไม่คาดคิดตามมา อาจรุนแรงกว่าที่ควรจะเป็น

สิ่งที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในอนุมาตรานี้ คือ “พยานหลักฐานตามสมควร หรือ เหตุอันควรเชื่อ” กฎหมายไม่ได้วางกรอบการใช้ดุลยพินิจเอาไว้ เป็นเพียงการเขียนเอาไว้กว้างๆ นั้นหมายความว่า ให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานผู้ทำการค้นโดยแท้ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าพนักงานในการค้นหาสิ่งของที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดและอื่นๆ เนื่องจากเนินข้ำสิ่งของเช่นว่านั้นอาจถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน แต่การอำนวยความสะดวกตามมาตรานี้เป็น

การผลักรักรให้เจ้าพนักงานผู้ทำการค้น เพราะการเป็นผู้ตัดสินใจกระทำการใดลงไปต้องรับผิดชอบ การกระทำนั้น อาจมีการตัดสินใจที่ผิดพลาดหรืออาจตัดสินใจไม่เข้าทำการค้นเพราะกลัวความ ผิดพลาด ซึ่งต้องรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ทั้งที่เป็นกรกระทำเพื่อควบคุมอาชญากรรมในสังคม ภาพรวม ทำให้การควบคุมอาชญากรรมของเจ้าพนักงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (5)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (5) บัญญัติว่า เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้ จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้านและการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา 78 การค้นตามอนุมาตรานี้ไม่มี อะไรซับซ้อน เจ้าบ้านให้รวมถึงสามีหรือภรรยาของเจ้าบ้านด้วย มีนายตำรวจท่านหนึ่งได้ให้ ความหมายคำว่าเจ้าบ้านไว้ในหนังสือที่ท่านแต่ง ท่านผู้นั้นคือ พลตำรวจตรีรมย์สิทธิ์ วีริยาธรรม รองผู้ บัญชาการตำรวจภูธรภาค 6 (ตำแหน่งขณะนั้น) อธิบายไว้ว่า เจ้าบ้านหมายถึง ผู้เป็นหัวหน้าของ บุคคลที่พักอาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น และรวมตลอดถึงคู่สมรสของผู้เป็นหัวหน้านั้น ปัญหาเกิดขึ้นใน กรณีสที่เจ้าบ้านตามทะเบียนบ้านและคู่สมรสไม่ได้พักอาศัยอยู่ในบ้านนั้นเลย หรือเคยอยู่แต่ปัจจุบัน ไม่ได้อยู่แล้ว เจ้าพนักงานผู้ทำการค้นสำคัญผิดว่ายังพักอาศัยอยู่ ประกอบกับมีหมายจับผู้นั้น จึงเข้า ทำการตรวจค้น โดยไม่มีหมายค้นตามความในมาตรา 92 (5) เช่นนี้เป็นกรค้นที่ชอบหรือไม่อย่างไร

เปรียบเทียบกับประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 4 การค้น ข้อ 74 ไม่ปรากฏว่ามีกร วางขอบเขตในเรื่องนี้เอาไว้ โดยเขียนไว้กว้างๆไม่เจาะจง ปล่อยให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงาน เช่นกัน และการค้นก็เป็นไปเพื่อหาสิ่งของเป็นหลัก ดูได้จากประโยคที่ว่า “ต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่า เนื่องจากการเนินเข้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ สิ่งของนั้นอาจจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน” จึง เห็นได้ว่าให้ความสำคัญกับการค้นหาสิ่งของมากกว่าการค้นเพื่อช่วยเหลือบุคคล ทั้งยังไม่ได้กำหนด กรอบการพิจารณาไว้ด้วย

เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 24 (1) ถึง “เหตุ สงสัยตามสมควร” และ “เหตุอันควรเชื่อว่า” จะเห็นได้ว่าเป็นกรให้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงาน เช่นกัน ซึ่งใช้พิจารณาประกอบด้วยเหตุสองอย่างคือ มีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานหลักฐานอยู่ในที่ รโหฐานนั้นประกอบกับถ้ำเน้นซ้ำ พยานหลักฐานจะถูกโยกย้าย ทำลาย เปลี่ยนสภาพไปเสียก่อน ซึ่ง เมื่อพิจารณาแล้วก็เน้นไปที่การค้นหาพยานหลักฐานและการเข้าทำการจับบุคคล ไม่เน้นในการเข้า ช่วยเหลือบุคคล แต่กรให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในกฎหมายฉบับนี้ เป็นการให้อำนาจมาก เพราะใช้ คำว่า “มีเหตุสงสัยตามสมควร...” กล่าวคือ แค่สงสัยก็สามารถทำการค้นได้แล้ว กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ กล่าวถึงพยานหลักฐานตามสมควร ดังเช่นในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ต้องมี หลักฐานตามสมควรจึงจะเข้าทำการค้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นคดีพิเศษเท่านั้นเจ้าพนักงานจึงจะมีสิทธิ

กระทำเช่นนั้นได้ จึงมีข้อพิจารณาต่อไปว่า ถ้าไม่เป็นคดีพิเศษแต่มีความจำเป็นตามสมควร เจ้าพนักงานจะใช้อำนาจในมาตรานี้เข้าค้นเพื่อทำการช่วยเหลือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่อได้หรือไม่ ซึ่งก็มีคำตอบอยู่แล้วว่าไม่ เพราะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับคดีพิเศษเท่านั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจเจ้าพนักงานเข้าทำการค้นซึ่งเป็นเจ้าพนักงานในคดีพิเศษ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่เป็นฝ่ายควบคุมอาชญากรรม รักษาสมดุขยในสังคมภาพรวมไม่สามารถใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งที่เป็นเจ้าพนักงานที่ประชาชนต้องพบและนึกถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลือแบบทันทีทันใดที่เป็นคนแรก

เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 14 (1) (5) ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งนอกจากจะทำการค้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ยังให้อำนาจทำการค้นใน “เหตุอันควรสงสัย” ได้ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาดูแล้ว เป็นการให้ดุลยพินิจตัดสินใจแก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงาน โดยสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบ คือ เหตุอันควรสงสัยและประกอบกับการเน้นซ้ำว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ยาเสพติดนั้นอาจถูกโยกย้ายหรือทำลายไปเสียก่อน มีข้อสังเกตว่า ไม่ได้กำหนดให้พิจารณาถึงพยานหลักฐานตามสมควรเหมือนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งเป็นพนักงานเฉพาะพระราชบัญญัติฯ มากกว่าเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ควบคุมอาชญากรรมเพื่อความสมดุขยในสังคมโดยรวม และให้นำหนักหรือความสำคัญในการค้นหาพยานหลักฐานหรือหาตัวผู้กระทำผิดมากกว่าการให้ความสำคัญในการค้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหาย

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนตลอดจนถึงเหตุที่ควรนำมาพิจารณาให้มีมาตรฐานว่ามีหลักฐานขนาดไหนอย่างไรที่เจ้าพนักงานสมควรเชื่อ ขั้นตอนในการพิจารณาว่า ผู้ที่ให้ความเห็นหรือผู้ที่สามารถพิจารณาต้องมีคุณสมบัติอย่างไร เช่น ต้องเป็นนายตำรวจระดับสัญญาบัตรหรือไม่ ถ้าต้องเป็น ควรจะเป็นระดับไหน ขั้นตอนการพิจารณาในหลักฐานว่าแค่ไหนควรนำมาพิจารณา เช่น พิจารณาจากผู้ที่มาให้ข้อมูล อาจเป็นผู้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ เป็นญาติของผู้เสียหายหรือเหยื่อ แต่ละเอียดควรให้นำหนักเพียงใด

2. ปัญหาความไม่ชัดเจนในความหมายของคำบางคำ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 96

ช่วงเวลาที่ใช้ในการค้นนี้ ใช้ได้ทั้งการค้นที่ใช้หมายค้นหรือคำสั่งของศาล และการค้นกรณีพิเศษที่ไม่ได้ใช้หมายค้น ซึ่งโดยหลักแล้วให้ทำการค้นในเวลากลางวันคือระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกดินเว้นแต่

(1) คั่นตอนกลางวันต่อเนื่องไปเรื่อยๆจนพระอาทิตย์ตกดินยังไม่เสร็จสิ้น สามารถทำการคั่นต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จสิ้นถึงแม้จะเป็นช่วงเวลากลางคืนแล้วก็ตาม

(2) คั่นในเวลากลางคืนได้ถ้าเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้สามารถทำการคั่นได้

(3) คั่นเพื่อทำการจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากศาลเป็นกรณีพิเศษ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 96 มาตรานี้กำหนดช่วงเวลาให้เจ้าพนักงานสามารถทำการคั่นได้ ใช้อับทั้งการคั่นที่ต้องใช้หมายคั่นหรือคำสั่งของศาลและการคั่นที่ไม่ต้องใช้หมายคั่น

สิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาคือคำว่า “กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง” และ “ผู้ร้าย หรือ ผู้ร้ายสำคัญ” ทั้งสองคำนี้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้ให้ความหมายไว้ ทั้งที่จำเป็นเพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติใช้เป็นมาตรฐานในการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณา ไม่ใช่ดุลยพินิจที่ผิด เป็นประโยชน์ทั้งเจ้าพนักงานและประชาชนผู้ถูกรบกวนสิทธิหรือละเมิดสิทธิโดยเจ้าพนักงานของรัฐ

กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง

กรณีเช่นไรถึงจะถือว่าเป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง เพราะไม่ได้ให้คำจำกัดความเอาไว้ ปล่อยให้ เป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติ จึงอาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ ทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ในเรื่องนี้ระเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดีได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง” ว่าหมายความว่า เป็นกรณีจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้าจัดการในเวลาปัจจุบันทันด่วนหรือซุ่มนุ่นวาย ถ้ารอไว้ช้าจะไม่เหมาะสมแก่พฤติการณ์ จำต้องจัดการทันที มิฉะนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงเป็นผลร้ายหรือเสียผลในทางคดี เช่น ก่อให้เกิดผลไม่ได้ตัวผู้กระทำผิดหรือของกลางหลักฐานแห่งคดี หรือเหตุนี้้อาจก่อให้เกิดเป็นความผิดอื่นต่อไปได้ ทั้งนี้ยอมอาศัยพฤติการณ์และข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆไประเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 4 การคั่น บทที่ 1 อำนาจการคั่น ข้อ 75 (2) ซึ่งเป็นกฎหมายคนละฉบับไม่อาจนำความหมายมาใช้กันได้โดยตรง

ผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญ

นอกเหนือจากกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งแล้ว ยังมีคำว่า “ผู้ร้าย หรือ ผู้ร้ายสำคัญ” ซึ่งก็ไม่ได้ให้ความหมายเอาไว้ชัดเจน จึงต้องยกให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานเช่นกัน ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดได้ แต่เมื่อศึกษาค้นคว้าแล้วมีกล่าวไว้ในระเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดี ซึ่งให้ความหมายไว้ดังนี้ “ผู้ร้าย” หมายถึง บุคคลชนิดใดจึงจะเรียกว่าเป็นผู้ร้าย ให้ถือตามความคิดเห็นของบุคคลธรรมดา เช่น คนเป็นโรคจิตอาละวาด ซึ่งน่าเกรงกลัวอันตรายเกิดขึ้นแก่ประชาชน เป็นต้น “ผู้ร้ายสำคัญ” ให้ถือผู้กระทำผิดในคดีซึ่งทางการถือว่าเป็นคดีอุกฉกรรจ์มหันตโทษ หรือไม่เป็นอุกฉกรรจ์มหันตโทษ แต่เป็นผู้ร้ายที่มีอาชีพในทางโจรกรรมจนมีชื่อเสียง หรือการกระทำของผู้ร้ายเป็นที่เกรงขามแก่ประชาชน

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 4 การค้น บทที่ 1 อำนาจการค้น ข้อ 75 (4) จะเห็นได้ว่าเป็นกฎหมายคนละฉบับไม่ อาจนำความหมายมาใช้กันได้โดยตรง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (1) ซึ่งบัญญัติว่า เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือมีพฤติการณ์อื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น จะเห็นได้ว่า ยุคสมัยเปลี่ยนไปแล้ว ที่פקอาศัยจำนวนมากเป็นอาคารสูง ตึกกระจกมิดชิด การที่จะร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานเป็นไปได้ยาก หรือที่รโหฐานนั้นมีขนาดใหญ่ เช่น โกดังร้าง ถ้าผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะร้องขอความช่วยเหลือก็เป็นเรื่องยาก

การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ในการค้นในที่รโหฐานจำเป็นต้องมีหลักประกันที่ชัดเจนในการใช้ดุลยพินิจเกี่ยวกับการค้นให้ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการกระทำของเจ้าพนักงานในการค้นที่รโหฐาน ได้ข้อสรุปว่าการตัดสินใจกระทำตรวจค้นในที่รโหฐานของเจ้าพนักงานมีผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาล เพราะถือว่าการได้มาซึ่งพยานหลักฐานมีความสำคัญ ในกรณีที่เกิดขึ้นของพยานหลักฐานเป็นการเกิดขึ้นโดยชอบแต่การได้มาโดยมิชอบ ตามหลักแล้วห้ามมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐาน เว้นแต่เมื่อศาลซึ่งนำหนักของผลดีและผลเสียของพยานหลักฐานแล้ว ศาลเห็นว่าเป็นผลดีต่อสังคมโดยรวมจึงให้สามารถรับฟังได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 จึงเห็นได้ว่าควรวางหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการใช้ดุลยพินิจในการตรวจค้นที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นของเจ้าพนักงานเพื่อจะได้เป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ ในทางตรงกันข้ามถ้าเจ้าพนักงานเกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน เช่น กลัวการตัดสินใจใช้ดุลยพินิจผิดพลาดไป นอกจากจะถูกดำเนินคดีทั้งในทางแพ่งและทางอาญาแล้ว ถ้าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจต้องมีเรื่องของวินัยตำรวจเข้ามาเกี่ยวข้องและต้องถูกประณามจากสังคม จึงไม่กล้าตัดสินใจใช้ดุลยพินิจโดยทันทีเพื่อการช่วยเหลือเหยื่อ ผลเสียก็จะตกแก่กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อนั่นเอง ถ้าได้วางหลักการใช้ดุลยพินิจไว้อย่างชัดเจนก็เท่ากับว่าเจ้าพนักงานไม่ถูกโดดเดี่ยวในการใช้ดุลยพินิจ มีหลักที่ใช้พิจารณาประกอบกับเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญ กล้าตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

จากการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจค้นที่รโหฐาน โดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจใช้ประกอบดุลยพินิจในการควบคุมอาชญากรรมที่เกิดขึ้นทั่วไป ถือว่าเป็นอาวุธอันทรงประสิทธิภาพของเจ้าพนักงานก็ว่าได้ ในการจัดการกับเหล่าอาชญากรทั้งหลาย เพื่อความสงบสุขของสังคม ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเป็นการกระทำในเชิงรุก มุ่งเน้นการหาพยานหลักฐานหรือการจับกุม การค้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลนั้น บัญญัติไว้ใน มาตรา 92 (1) คือ “กรณีมีเสียงร้องขอความช่วยเหลือดังมาจากข้าง

ในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือมีพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น” จะเห็นได้ชัดว่าบัญญัตินี้ยังไม่ครอบคลุม เพราะยุคสมัยเปลี่ยนไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของอาชญากรรมที่เปลี่ยนไปรวมถึงที่อยู่อาศัยที่เปลี่ยนไป อาจเป็นอาคารสูง ที่ผู้ตกเป็นเหยื่อไม่สามารถที่จะร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ใดได้เลย และไม่มีสิ่งบอกเหตุว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น อาจเนื่องมาจากเป็นอาคารสูงหรือเป็นอาคารที่ปิดกระจกมิดชิด เสียงไม่สามารถออกมาได้ ในแนวของบ้านยุคใหม่ที่ใช้เครื่องปรับอากาศส่วนใหญ่จึงติดกระจกทำให้เสียงออกลำบาก รวมไปถึงการติดฟิล์มกรองแสงของอาคารทำให้ไม่สามารถที่จะมองเห็นความเคลื่อนไหวภายในอาคารได้

เหตุที่จะออกหมายค้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 69 (3) คือ “เพื่อพบและช่วยบุคคลซึ่งถูกหน่วงเหนี่ยวกักขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” ซึ่งเป็นการค้นที่รโหฐานที่ต้องใช้หมายค้นหรือคำสั่งของศาล การได้รับความช่วยเหลือของบุคคลดังกล่าวอาจไม่ทันการณ์ แตกต่างกับกฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะเรื่องการค้นเพื่อช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมค้ำมนุษย์ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานสามารถเข้าทำการค้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อได้เลย โดยมีต้องรอหมายค้นหรือคำสั่งจากศาล

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (2) ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำการในที่รโหฐาน” เป็นการวางกรอบที่ชัดเจน เป็นหลักประกันการทำงานของเจ้าพนักงานที่ตีเยี่ยม เมื่อเจ้าพนักงานประสบเหตุสามารถเข้าทำการช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งที่ ผลติดอยู่กับผู้ถูกกระทำ เป็นการรักษาสติของผู้นิติสัมพันธ์ รวมไปถึงการที่เจ้าพนักงานสามารถเข้าทำการตรวจค้นและจับกุมผู้ที่กระทำความผิดซึ่งหน้าในที่รโหฐาน จากการที่ผู้ศึกษาได้ค้นหลักเกณฑ์ในการตรวจค้นและการจับกุมผู้ที่กระทำความผิดในที่รโหฐาน โดยไม่ต้องใช้หมายจับและหมายค้น โดยมากจะใช้ในกรณีมองเห็นด้วยตาประกอบกับดุลยพินิจของเจ้าพนักงาน

การค้นในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 (3) ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุแน่นแฟ้นอันควรสงสัยว่าได้เข้าไปซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น” ก็ถือเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายได้วางกรอบการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานเอาไว้ชัดเจน ไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติของเจ้าพนักงาน นอกจากความในมาตรา 92 แล้ว ยังมีมาตรา 96 ที่ต้องนำมาวิเคราะห์ด้วย เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเช่นกัน คำบางคำในมาตรานี้ยังไม่มีกรวางขอบเขตเอาไว้ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการตีกรอบดุลยพินิจของเจ้าพนักงานและเป็นมาตรฐานในการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานต่อไป ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 96 (2) คำว่า “ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง...” ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้ให้ความหมายหรือคำนิยามเอาไว้ การใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานจึงอาจเกิดความผิดพลาดได้ ในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ซึ่งเป็น

ระเบียบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวกับการใช้กฎหมายในการควบคุมอาชญากรรมได้มีกล่าวเอาไว้ใน ลักษณะ 4 การค้น บทที่ 1 อำนาจการค้น ข้อ 75 (2) ดังนี้

“กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง” หมายความว่า เป็นกรณีจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้าจัดการในเวลาปัจจุบัน ทันด่วนหรือซุ่มนุ่นวาย ถ้ารอไว้ช้าจะไม่เหมาะสมแก่พฤติการณ์ จำต้องจัดการทันที มิฉะนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงเป็นผลร้ายหรือเสียผลในทางคดี เช่น ก่อให้เกิดผลไม่ได้ตัวผู้กระทำผิด หรือของกลาง หลักฐานแห่งคดี หรือเหตุนั้นอาจก่อให้เกิดเป็นความผิดอื่นต่อไปได้ ทั้งนี้ย่อมอาศัยพฤติการณ์และข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆไป

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 96 (3) คำว่า “การค้นเพื่อจับกุมผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญ ...” นั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้ให้ความหมายหรือนิยามศัพท์เอาไว้ ซึ่งก็เท่ากับว่าไม่ได้วางกรอบการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานไว้นั่นเอง ปล่อยให้เป็นการดุลยพินิจของเจ้าพนักงานผู้ค้นฝ่ายเดียว อาจเกิดความผิดพลาดในการใช้ดุลยพินิจได้ จึงจำเป็นต้องวางมาตรฐานการใช้ดุลยพินิจในตรงนี้ไว้ เพื่อให้เจ้าพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ยึดเป็นหลักต่อไป แต่ในกรณีนี้ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้กล่าวไว้ในลักษณะ 4 การค้น บทที่ 1 อำนาจการค้น ข้อ 75 (4) ดังนี้

“ผู้ร้าย” หมายถึง บุคคลชนิดใดนั้น ให้ถือตามความคิดเห็นของบุคคลธรรมดา เช่น คนเป็นโรคจิตอาละวาด ซึ่งน่าเกรงกลัวว่าอันตรายเกิดขึ้นแก่ประชาชน เป็นต้น

“ผู้ร้ายสำคัญ”

(1)ให้ถือผู้กระทำผิดในคดีซึ่งทางการถือว่าเป็นคดีอุกฉกรรจ์หนักโทษ หรือ

(2)ไม่เป็นอุกฉกรรจ์หนักโทษ แต่เป็นผู้ร้ายที่มีอาชีพในทางโจรกรรมจนมีชื่อเสียง หรือการกระทำของผู้ร้ายเป็นที่เกรงขามแก่ประชาชน

จะเห็นได้ว่า การที่มีคำจำกัดความมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นอย่างมาก เป็นการตีกรอบแนวคิดไม่ให้เป็นไปในทางใดทางหนึ่งซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม การใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานก็จะมีมาตรฐานดียิ่งขึ้น การควบคุมอาชญากรรมก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติเกิดความมั่นใจในการทำหน้าที่ ซึ่งเท่ากับว่ามีเกราะป้องกันในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีแนวความคิดเกี่ยวกับการค้นบุคคลในที่สาธารณะ การค้นในที่รโหฐานแบบใช้หมายค้นและแบบไม่ต้องมีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม โดยพนักงานเจ้าหน้าที่มีหลักประกันการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติภารกิจเพื่อช่วยเหลือบุคคล โดยหลักการที่วางไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการใช้ดุลยพินิจที่อาจผิดพลาดได้ ทั้งนี้เจ้าพนักงานมีเจตนาและความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เกิดความสงบสุขของสังคมโดยรวม ซึ่งการวางหลักการที่ชัดเจน คือ การกำหนดมาตรการทางกฎหมาย การขยายความในตัวของกฎหมายให้มีความชัดเจนมาก

ขึ้น เจ้าพนักงานก็กล้าที่จะปฏิบัติโดยไม่ลังเล ผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะได้รับการช่วยเหลือทันเวลา เกิดความสงบสุขในสังคม และเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่อาชญากรรมได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบของการกระทำความผิด และผู้ร้ายหรืออาชญากรได้เปลี่ยนแปลงไปมาก บางรายอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการกระทำความผิด หรืออาศัยการใช้ดุลยพินิจที่ผิดพลาดของเจ้าพนักงานเป็นทางออกเพื่อให้หลุดพ้นจากนักเป็นเบา ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

ควรเพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา 92/1

“มาตรา 92/1 การค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาลเพื่อช่วยเหลือบุคคล ให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ทำการค้นได้ โดยต้องมีหลักฐานอันควรเชื่อ ดังนี้

- (1) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมอยู่ในที่รโหฐานนั้น
- (2) สามी ภรรยา ญาติ หรือผู้ใกล้ชิดของผู้เสียหาย หรือผู้อยู่ในเหตุการณ์นั้นแจ้งต่อเจ้าพนักงานถึงเหตุ (1) ประกอบกับต้องแสดงพยานหลักฐานถึงเรื่องที่เกิดขึ้น จนเจ้าพนักงานเชื่อว่ามีเหตุเกิดขึ้นจริง ประกอบกับถ้าเน้นซักถามจะเอาหมายค้นจากศาลมาได้ บุคคลนั้นอาจตกอยู่ในอันตราย ถูกทำร้าย โยกย้าย หรือซ่อนเร้น

หากเป็นการค้นในเวลากลางคืน เจ้าพนักงานผู้เป็นหัวหน้าในการค้นต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองระดับเจ็ดขึ้นไป หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งตั้งแต่รองผู้กำกับการตำรวจขึ้นไป”

เหตุผลที่ต้องให้อำนาจเจ้าพนักงานเช่นนี้ เพราะว่าการช่วยเหลือบุคคลเป็นเรื่องที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าการถูกละเมิดสิทธิ ผู้ถูกระทำมีสิทธิไม่น้อยกว่าผู้กระทำ ประกอบกับการที่จะร้องขออนุมัติหมายค้นจากศาลมาได้อาจไม่ทันการณ์ ผู้ตกเป็นเหยื่ออาจถูกระทำรุนแรงกว่าที่ควร หรืออาจเกิดการกระทำความผิดอื่นเพิ่มขึ้นอีกก็ได้

ควรเพิ่มคำนิยามในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังต่อไปนี้

(23) “กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง” หมายความว่า เป็นกรณีจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้าจัดการในเวลาปัจจุบันทันด่วนหรือซุลมุนวุ่นวาย ถ้ารอไว้จะไม่เหมาะสมแก่พฤติการณ์ จำเป็นต้องจัดการทันที มิฉะนั้นอาจจะเปลี่ยนแปลงเป็นผลร้ายหรือเสียหายในทางคดี เช่น ทำให้ไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิด หรือของกลางซึ่งเป็นหลักฐานแห่งคดี หรือเหตุอันอาจก่อให้เกิดเป็นความผิดอื่นต่อไปได้ ทั้งนี้ยอมอาศัยพฤติการณ์และข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆไป

(24) “ผู้ดูร้าย” หมายความว่า บุคคลซึ่งตามความคิดเห็นของบุคคลธรรมดาเป็นบุคคลซึ่งน่าเกรงกลัวว่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน

(25) “ผู้ร้ายสำคัญ” หมายความว่า ผู้กระทำความผิดในคดีซึ่งทางราชการถือว่าเป็นคดีอุกฉกรรจ์มหันตโทษ หรือไม่เป็นอุกฉกรรจ์มหันตโทษแต่เป็นผู้ร้ายที่มีอาชีพในทางโจรกรรมจนมีชื่อเสียงหรือการกระทำของผู้ร้ายดังกล่าวเป็นที่เกรงขามแก่ประชาชน

จะเห็นได้ว่า ได้นำเอาความในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีมาใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันของทั้งสองฉบับ เพราะประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีถือเป็นหลักปฏิบัติงานของตำรวจซึ่งทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยใช้ประกอบกันทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลระเบียบการตำรวจ จึงจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกันของกฎหมายทั้งสองฉบับ

การตรวจค้นในที่สาธารณะสถานหรือการตรวจค้นในที่รโหฐานหรือเคหสถานเป็นการกระทำที่กระทบสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน แต่การตรวจค้นยังจำเป็นที่ต้องกระทำอยู่ เพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุม ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อความสุขของคนในสังคมโดยรวม รัฐจึงจำเป็นต้องวางกรอบการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติการตรวจค้นของเจ้าพนักงานของรัฐ ทั้งในรูปแบบที่ต้องมีหมายค้นและไม่มีหมายค้น ให้เป็นมาตรฐานตรงตามเจตนารมณ์ หรือกรอบของกฎหมาย เพื่อให้กระทบสิทธิของประชาชนน้อยที่สุด เพราะสิทธิเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองจากรัฐ และการปฏิบัติการตรวจค้นของเจ้าพนักงานของรัฐ ก็จำเป็นต้องมีหลักประกันในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจค้นที่ไม่ได้ใช้หมายค้น หรือคำสั่งของศาล รัฐจึงจำเป็นต้องหาจุดสมดุลระหว่างการควบคุมอาชญากรรมและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน พร้อมกันนั้นต้องสร้างหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐในการตรวจค้นเพื่อช่วยเหลืออาชญากรรมให้ได้ทัน่วงทีในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน จึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมและชัดเจนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม

บรรณานุกรม

กฎหมายต่างๆทำงานสบาย ว่าด้วยการค้น การจับ การควบคุม โดย พลตำรวจตรีรมย์สิทธิ์ วิชาสาร รองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 6

จตุติ ธรรมโนวานิช, หลักกฎหมายและแนวปฏิบัติว่าด้วยการจับและแจ้งข้อหา, การควบคุม และฝากขัง, การค้น และการปล่อยชั่วคราว

คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เขตอำนาจศาล โดย พันตำรวจโทพิพากษ์ เกียรติกรมเลิศ อาจารย์ (สบ 2) ภาควิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights)
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR)

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบปัจเจกบุคคล กลุ่มคนและองค์กรของสังคมในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล

- หลักกระบวนการอันควรแห่งกฎหมาย [ออนไลน์], 2557. เข้าถึงได้จาก <https://oknation.nationtv.tv/blo/master-laws-ram-generation4> [2 มกราคม 2561].
- หลักการใช้ดุลยพินิจ [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://legal.labour.go.th> [10 มกราคม 2561].
- หลักความยินยอม-stou [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.stou.ac.th/Schools/Slw/upload/Ex%2040701-3.pdf> [15 มกราคม 2561].
- หลักสุจริต [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <https://www.file:///C:/Users/Administrator.RRYW9R0VG3OLTPV/Downloads/.pdf> [15 มกราคม 2561]
- หลักสุจริต - ncjad [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <file:///C:/Users/Administrator.RRYW9R0VG3OLTPV/Downloads/.pdf> [15 มกราคม 2561].
- ทฤษฎีการลงโทษ - Stou [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.stou.ac.th/Schools/Slw/upload/.pdf> [17 มกราคม 2561].
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519
- พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา